

EDO OSTERLOH UND HANS ENGELLAND, *Biblisch-Theologisches Handwörterbuch zur Lutherbibel und neueren Überetzungen*. 4te bis 6te Lieferung, Vandenhoeck und Ruprecht, Göttingen.

Met hierdie aflewering het die outeurs van die lei-letter G tot O gevorder. Die werk staan nou al op bls. 416. Dit voorspel dat die Handwörterbuch in sy geheel in die omgewing van 800 bladsye te staan sal kom. Soos reeds by die bespreking in hierdie tydskrif opgemerk is oor die eerste drie afleweringe, kan mens moeilik 'n totaalbeeld van die werk gee in die beoordeling. Die kwaliteit kan beste geoordeel word aan die bespreking van enkele van die artikels. Vir die doel kies ek uit die 4de aflewering die uiteensetting oor „Gütergemeinschaft“ (Gemeenskap van goedere). Dit gaan hier om die optrede van lede van die vroegste gemeente van Jerusalem soos dit beskryf word in Hndl. 2:44f en 4:32 tot 5:11. In hierdie bondige oorsig word eintlik nie een van die noodsaaklike gesigspunte t.o.v. daardie historiese eksperiment oor die hoof gesien nie behalwe die feit dat dit 'n eksperiment was wat nie weer herhaal is in die nuutestamentiese tyd nie en dat die gemeente te Jerusalem, te oordele aan die noodsaaklikheid om in die heiden-christelike gemeentes vir hulle onderhoud te kollekteer, nog jare lank aan die gevolge van die mislukking van die eksperiment gely het

nie. Maar in korte en rake tekening word gewys op die armoede van die bevolking van Jerusalem as gevolg van die ligging van die stad. Dit was as landbou-gebied nie ryk nie en ook as handelsentrum kon dit nooit 'n betekenisvolle rol speel nie. Dit was een van die aanleidinge vir die inrigting van 'n sentrale kas vir die hulpbetoning aan behoeftiges. Verder, die verwagting van die spoedige wederkoms van die Here was 'n tweede rede vir die afname in die belangstelling van die gelowiges in geldelike verdienste. Die opsteller van hierdie artikel, WINTERMANN, laat egter 'n tydige en gepaste waarskuwing hoor teen die opvatting dat die wederkomsverwagting gelei het tot traagheid in die broodwinning. Die eintlike motief van die gemeenskap van die goedere was die christelike liefde, broederliefde en verder geloof. Derdens het die vrywillige gemeenskap van goedere ontstaan uit die geringskatting van die rykdom; die vroeë Christendom het, as gevolg van die prediking van Jesus, in die rykdom selfs 'n positiewe gevaar vir die mens gesien. Ook die misverstand as sou hierdie gemeenskap van goedere in Jerusalem 'n tipe van christelike Kommunisme gewees het, word afgewys met grondige argumente. Dit was geen klasse-uitwissing nie, dit was nie 'n nywerheids- of produksie-onderneming nie. Dit bevat in feite geen enkele van al die karaktereenskappe van die Kommunisme nie, veral nie die dwang van die Kommunisme nie. Dit was 'n vrywillige gemeenskap, voortvloeiende uit die christelike beoefening van die broederliefde.

Uit die vyfde aflewering kies ek vir bespreking die artikel oor „Jungfrau” (jonkvrou) en in aansluiting daarby sal ek bespreek die uiteensetting oor „Maria” in die sesde aflewering. Die auteur wys by die aanvang al op die onderskeid in waardering van die jonge dogter in die Ou Testament en in die Nuwe Testament. In eersgenoemde is die maagdom beskou enkel as voorstadium van die huwelik en die moederskap. Die Nuwe Testament daarteenoor laat nie langer die biologiese funksie van die vrou in die middelpunt staan nie, nie die geboorte nie maar die wedergeboorte wat vir alle mense geld. Veral Paulus se waardering van die maagdelikheid, meen die outeur, was van groot invloed op die nieutestamentiese beskouing. Maar ook I Kor. 7 moet nie verstaan word as 'n geringskatting van die huwelik deur Paulus nie. Weereens is die verwagting van die spoedige wederkoms van die Here die motief van Paulus se uitspraak. Ek mis egter in hierdie gedeelte 'n duidelike eksegetiese bespreking van I Kor. 7: 25-28, wat so dikwels verkeerd verstaan word as sou hier sprake wees van 'n vader wat sy dogter in die huwelik wil gee; dit gaan nie daarom nie maar om die vroeë gebruik wat effens later uitgegroeï het tot dié van die s.g. *virgines subintroductae* of „maagdelike huwelik”.

Die latere hoogskatting van die maagdelike staat is gevolg van die hellenistiese dualisme wat die geskapene as die bose element gesien het. Dit is 'n trek, nie van die nieutestamentiese leer oor die maagdom nie, maar van die Rooms Katolisisme.

Vanselfsprekend dink mens by die beskouing oor die maagd en die maagdelikheid, aan "die maagd Maria, en daarom haas ek my om „Maria" in die sesde aflewering na te slaan. Die wetenskaplike verantwoordheid van hierdie werk blyk ook al daaruit dat aan die begin van hierdie artikel daarop gewys word dat die algemene verklaring van Mirjam of Maria — die Griekse vorm — as „bitterheid" nie heeltemal vasstaan nie. Verder laat die opsteller van die artikel, HERMANN SCHMIDT, al gou volg dat daar in die Nuwe Testament geen Maria-biografie te vinde is nie. Trouens na Hndl. 1 : 14 word sy nooit weer genoem nie. Die Nuwe Testament het geen Maria-verering geken nie. Sober en bondig word wel verwys na die aanleidinge tot die opkoms van die Maria-verering in veel latere eeue. Ek meen nietemin dat die outeur eksegeties geen grond het vir sy verklaring dat Mt. 12 : 46-50 en parallelle 'n bewys is dat ook Maria die prediking en werksaamheid van Jesus verkeerd verstaan het nie.

Met hierdie opmerkinge meen ons 'n sketsmatige karakterisering van die werk te gegee het. Dit handhaaf dieselfde wetenskaplike peil van die eerste afleweringe sonder om „geleerd" te wil wees. Dit lees vlot en sal waardevol wees by die voorbereiding vir die prediking en die christelike onderwys in die algemeen.

A. S. G.